

Pla d'estudis de 1998
Llicenciatura en Sociologia

21093 – Sociologia de l'Educació

Professors: Xavier Bonal

6 crèdits

3r curs

Curs 2000/01

1r semestre

Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

21093 – SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

(6 CRÈDITS) 1r.semestre 2000-2001

Professora: Xavier Bonal

OBJECTIUS DEL PROGRAMA:

El programa de Sociologia de l'Educació té com a objectiu la introducció dels principals corrents teòrics sobre la relació entre educació i societat. És un programa fonamental per a aquells estudiants de l'itinerari d'educació i cultura, el qual, en l'àmbit de l'educació, es complementa amb les assignatures de Problemes Actuals dels processos cultural i educatius i de Polítiques i Sistemes Educatius. El programa s'estructura en cinc blocs temàtics que s'ordenen a partir del desenvolupament cronològic i del context social, econòmic i polític de la disciplina. Al primer bloc, en forma d'introducció, es desenvolupen les qüestions epistemològiques fonamentals relatives a la relació entre sociologia i sociologia de l'educació; s'inclou en aquest bloc el tractament de l'educació per part dels clàssics i es realitza una interpretació sociològica de l'evolució de les formes de transmissió cultural. El segon i el tercer bloc són el nucli central del programa. Es revisen els principals corrents de la disciplina entre els anys cinquanta i setanta, període de més desenvolupament de la disciplina. D'una banda es presenten les aportacions més significatives de la teoria funcionalista de l'educació i la seva importància en un context d'expansió socioeconòmica. D'altra banda, es revisen les teories crítiques que tenen especial importància a partir dels anys setanta. El quart bloc parteix del sorgiment de la "nova sociologia de l'educació" com a punt d'inflexió de la disciplina i de les seves conseqüències sobre el desenvolupament teòric posterior. El cinquè bloc incorpora les variables de gènere i ètnia a l'anàlisi de l'educació i les teories més destacades en aquest terreny.

Blocs del programa

I. INTRODUCCIÓ

1. Sociologia de l'educació i sociologia
2. L'evolució de les formes de transmissió cultural

II. TEORIES FUNCIONALISTES DE L'EDUCACIÓ

3. La relació entre educació i estratificació a la teoria funcionalista
4. La teoria del capital humà: context, contingut i influència en la sociologia de l'educació.
5. La crisi de l'educació i el debat sobre la igualtat d'oportunitats.

III. L'EDUCACIÓ I LA REPRODUCCIÓ DE LES DIFERENCIES SOCIALS: TEORIES CRÍTIQUES

6. El punt de vista weberià: el credencialisme de Randall Collins
7. Educació i reproducció cultural (I). La teoria de la reproducció.
8. Educació i reproducció cultural (II). La teoria dels codis educatius.
9. Marxisme i sociologia de l'educació: l'educació com a aparell ideològic de l'Estat.
10. Educació y reproducció econòmica: La teoria de la correspondència i la teoria de les xarxes educatives.

IV. LA NOVA SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

11. l'Aparició de la nova sociologia de l'educació: l'obertura de la caixa negra
12. Etnografia i sociologia de la educació: la teoria de l'etiquetatge i la seva influència en la investigació educativa
13. La teoria de les resistències educatives

V. EL SISTEMA ESCOLAR I LA REPRODUCCIÓ D'ALTRES FORMES DE DESIGUALTAT

14. Les desigualtats de gènere
15. Les desigualtats territorials
16. Les desigualtats culturals

Desenvolupament temàtic i bibliografia

I. INTRODUCCIÓ

1. Sociologia de l'educació i sociologia
 - a) Objecte i mètode de la sociologia de l'educació. La relació entre educació i estructura social.

- b) Les aportacions dels clàssics. Durkheim: Les funcions socials de l'educació. La relació entre escola i treball en Marx. Cultura i poder segons Weber.
 - c) Eixos de diferenciació teòrica: determinisme vs. Voluntarisme, macrosociologia vs. Microsociologia, conflicte vs. Consens.
 - d) La sociologia l'educació a Espanya: evolució i balanç.
2. L'evolució de les formes de transmissió cultural.
- a) La transmissió cultural a les societats preindustrials. El paper de l'Església en la transmissió cultural. El model educatiu a la societat feudal.
 - b) El paper de l'educació formal a les societats industrials. Política, economia i societats: la formació de l'escola de masses. Coneixement i poder del saber humanístic al saber tècnic.

BIBLIOGRAFIA Bàsica:

- Ariés, P. (1987) *El niño y la vida familiar en el Antiguo Régimen*. Madrid: Taurus.
- Bonal, X. (1998) *Sociología de la educación. Una aproximación crítica a las corrientes contemporáneas*. Barcelona: Paidós.
- Durkheim, E. (1985) "La evolución pedagógica en Francia" en Gras, A. (ed) *Sociología de la Educación. Textos Fundamentales*. Madrid: Narcea.
- Lerena, C. (1981) "Acerca del desarrollo teórico de la sociología de la educación" en *Revista Internacional de Sociología* vol.(39).
- Ortega, F. (1989) "La sociología de la educación en España" en Ortega, F. et al. (ed.) *Manual de Sociología de la Educación*. Madrid: Visor.
- Ponce, A. (1976) *Educación y lucha de clases*. México: Editores Mexicanos Unidos. Caps. 4, 5 y 6.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

- Aguilar, J.M. (1993) "La sociología de la educación en España. Una bibliografía seleccionada" en García de León, M.e.a. (ed.) *Sociología de la educación*. Barcelona: Barcanova.
- Apple, M.W. (1986) *Ideología y curriculum*. Madrid: Akal.
- Carnoy, M. (1982) *La educación como imperialismo cultural*. México: Siglo XXI.
- Durkheim, E. (1982) *Historia de la educación y las doctrinas pedagógicas*. Madrid: La Piqueta.
- Durkheim, E. (1990) *Educación y sociología*. Barcelona: Península.
- Fernández Enguita, M.(1989) "¿Hacia dónde va la sociología de la educación?" en Ortega, F.et al.(eds.) *Manual de Sociología de la Educación*. Madrid: Visor.

Jerez Mir, R. (1990) *Sociología de la educación. Guía didáctica y textos fundamentales*. Madrid: Consejo de Universidades. Introducción.

Lerena, C. (1983) *Reprimir y liberar. Crítica sociológica de la educación y de la cultura contemporáneas*. Madrid: Akal.

Moncada, A. (1987) "Cien años de educación en España" en Lerena, C. (ed.) *Educación y Sociología en España*. Madrid: Akal.

Ramírez, F & Boli, J. (1987) "The Political Construction of Mass Scholing: European Origins and Worldwide Institutionalization" en *Sociology of Education* vol. 60.

II. TEORIES FUNCIONALISTES DE L'EDUCACIÓ

3. La relació entre educació i estratificació en la teoria funcionalista.
 - a) Aspectes del context: educació i mobilitat social en les societats industrials. L'explosió educativa.
 - b) Les aportacions de Parsons: socialització i estratificació a l'aula.
 - c) El principi d'igualtat d'oportunitats a la sociologia de l'educació funcionalista.
 - d) Els efectes redistributius de l'educació. El funcionalisme reformista.
4. La teoria del capital humà: Context, contingut i influència en la sociologia de l'educació.
 - a) L'educació com a inversió pública i privada. Premises i condicions. El càlcul de les taxes de rendiment.
 - b) La teoria del capital humà i la meritocràcia escolar.
 - c) La teoria del capital humà com a paradigma dominant i la seva influència en la política educativa.
5. La crisi de l'educació i el debat sobre la igualtat d'oportunitats.
 - a) La crisi del reformisme: el debat sobre la igualtat d'oportunitats.
 - b) Les conseqüències de l'Informe Coleman. La privació cultural i les polítiques d'educació compensatòria.
 - c) La crisi de la teoria del capital humà: la sobreeducació i l'atur dels llicenciats.
 - d) Crítiques a la teoria del capital humà.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Bendix, R & Lipset, S.M.(1985) "La movilidad social en la sociedad industrial" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Blaug, M. (1982) *Introducción a la economía de la educación*. México: Aguilar. Caps. 2 y 3.

Bowles, S.&G., Herbet (1983) "El problema de la teoría del capital humano: una crítica marxista" en *Educación y sociedad*. Vol. (1).

Calero, J. (1996) "Posibilidades de un programa de investigación alternativo con respecto a la teoría del capital humano" en Grao, J. & Ipiña, A. (ed.) *Economía de la Educación. Estudios e investigaciones*. Vitoria-Gasteiz: Gobierno Vasco.

Jencks, C. & Bane, M. (1985) "La escuela no es responsable de las desigualdades sociales y no las cambia" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid:: Narcea.

Parsons, T. (1990) "El aula como sistema social: Algunas de sus funciones en la sociedad americana" en *Educación y Sociedad* vol. (6).

Schultz, T.W. (1983) "La investigación en capital humano" en *Educación y Sociedad*. Vol. (1).

Subirats, M. (1980) "La crisis escolar en Occidente: una historia en cuatro tiempos" en *Cuadernos de Pedagogía*. Vol. (65).

Thurow, L. (1983) "Educación e igualdad económica" en *Educación y Sociedad*. Vol.(2).

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

Arrow, K.J. (1991) "La educación superior como filtro" en *Educación y Sociedad*. Vol.8.

Becker, G.S. (1983) *Capital humano*. Madrid: Alianza.

Bonal, X. (1993) "Teorías recientes en sociología de la educación: la orientación anglosajona" en García de León, M.A. et al. (es.) *Sociología de la Educación*. Barcelona: Barcanova.

Boudon, R. (1983) *La desigualdad de oportunidades*. Barcelona: Laia.

Bowen, W.G.(1972) "Valoración de la contribución económica de la educación" en Blaug, M. (ed.) *Economía de la educación*. Madrid: Tecnos.

Carabaña, J. (1980) "Las paradojas de la meritocracia" en *Revista de Occidente* vol.

Carabaña, J. (1983) *Educación, ocupación e ingresos en la España del siglo XX*. Madrid: MEC.

De Miguel, A. & Romero, J.L.(1969) *El capital humano*. Madrid: CECA.

Dreeben, R. (1990) "La contribución de la enseñanza al aprendizaje de las normas: independencia, logro, universalismo y especificidad". En *Educación y sociedad*. Vol.(7).

Gil Villa, F. (1994) *Teoría sociológica de la educación*. Salamanca: Amaru.

Jencks, C. et al. (1972) *Inequality. A Reassessment of the Effect of Family and Schooling in America*. New York: Basic Books.

Psachropoulos, G.. & Woodhall, M. (1987) *Educación para el desarrollo*. Madrid: Tecnos-Banco Mundial.

Shaffer, H.G.(1972) "Una crítica al concepto de capital humano" en Blaug, M. (ed.) *Economía de la educación*. Madrid: Tecnos.

Subirats, M. (1981) *El empleo de los licenciados*. Barcelona: Fontanella.

III. L'EDUCACIÓ I LA REPRODUCCIÓ DE LES DIFERENCIES SOCIALS; TEORIES CRÍTIQUES.

6. El punt de vista weberià: la teoria credencialista de Collins.
 - a) La crítica de Collins a la sociologia de l'educació funcionalista. Educació, cultura i poder.
 - b) Els conflictes entre grups d'estatus i l'accés a l'educació.
7. Educació i reproducció cultural (I): La teoria de la reproducció.
 - a) La cultura escolar com a cultura dominant. L'educació com a capital cultural. Violència simbòlica i habitus.
 - b) L'examen com a mecanisme de selecció.
 - c) Llenguatge i formes de legitimació institucional.
8. Educació i reproducció cultural (II): La teoria dels codis educatius.
 - a) L'obra de Basil Bernstein i la seva influència en la sociologia de l'educació.
 - b) Els codis sociolingüístics i "L'estranyesa escolar". Crítica al concepte d'educació compensatòria.
 - c) Els conceptes de classificació i emmarcament del coneixement educatiu. LA construcció dels codis educatius.
9. Marxisme i sociologia de l'educació: l'educació com a aparell ideològic de l'Estat.
 - a) Els aparells repressius i els aparells ideològics de l'Estat. Les funcions de l'educació segons Althusser.
 - b) L'educació i la reproducció de les classes socials. Els conceptes de reproducció i contradicció en el marxisme estructuralista. L'autonomia relativa de la educació.
10. Educació i reproducció econòmica: La teoria de la correspondència i la teoria de les xarxes educatives.
 - a) L'educació com a mirall del mercat de treball. La importància del currículum ocult en la reproducció social.
 - b) Els itineraris educatius: formació professional i acadèmia. La funció d'inculcació ideològica del professorat.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Althusser, L. (1985) "El aparato ideológico del estado escolar como aparato dominante" en Gras, A.(ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Apple, M.W. (1985) "El marxismo y el estudio reciente de la educación" en *Educación y Sociedad*. Vol. (4).

Baudelot, C.&E., Roger (1987) *La escuela capitalista en Francia*. Madrid: Siglo XXI. Cap. 2.

Bernstein, B. (1985 a) "Clases sociales, lenguaje y socialización" en *Revista Colombiana de Educación*. Vol. 15.

Bernstein, B. (1985 b) "Clasificación y enmarcación del conocimiento educativo" en *Revista Colombiana de Educación*. Vol. 15.

Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (1977) *La reproducción. Elementos para una teoría del sistema de enseñanza*. Barcelona: Laia.

Bowles, S. & Gintis, H (1985) *La instrucción escolar en la América capitalista*. Madrid: Siglo XXI.

Collins, R. (1986) "Teorías funcionalista y conflictual de la estratificación educativa" en *Educación y Sociedad*. Vol. (5).

Fernández Enguita, M. (1985) "¿Es tan fiero el león como lo pintan? Reproducción, contradicción, estructura y actividad humana en la educación" en *Educación y Sociedad*. Vol. (4).

Forquin, J.C. (1985) "EL enfoque sociológica del éxito y el fracaso escolares: desigualdades de éxito escolar y origen social" en *Educación y Sociedad*. Vol. (3).

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

Anyon, J. (1980) "Social Class and the Hidden Curriculum of Work" en *Journal of Education*. Vol. 162 (1).

Apple, M.W. (1982) *Cultural and Economic Reproduction in Education: Essays on Class, Ideology, and the State*. Boston: Routledge and Kegan Paul.

Apple, M.W. (1987) *Educación y Poder*. Barcelona: Paidós/MEC.

Bernstein, B. (1989) "Una crítica al concepto de educación compensatoria" en *Clases, códigos y control*. Vol. I. Madrid: Akal.

Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (1973) *Los estudiantes y la cultura*. Buenos Aires: Nueva Colección Labor.

Bowles, S.&G., Herbert (1983) "La educación como escenario de las contradicciones en la reproducción capital-trabajo" en *Educación y sociedad*. Vol. (2).

Carnoy, M.&L. Henry M. (1985) *Schooling and Work in the Democratic State*. State. Stanford, CA: Stanford University Press.

Collins, R. (1989) *La sociedad credencialista*. Madrid: Akal.

Dale, R. et al. (1981) *Education and the State. Vol. 1 y 2*. Barcombe, Sussex: Falmer Press.

Fernández Enguita, M. (1985) *Trabajo, escuela e ideología. Marx y la crítica de la educación*. Madrid: Akal.

Fernández Enguita, M. (1990) *La cara oculta de la escuela*. Madrid: Siglo XXI.

Fritzell, C. (1987) "On the Concept of Relative Autonomy in Educational Theory" en *British Journal of Sociology of Education* vol. 8 (1).

Giddens, A. & Held, D. (1982) *Classes, Power and Conflict*. London: MacMillan.

Karabel, J. & Halsey, A. H. (1977) (eds.) *Power and Ideology in Education*. Oxford University Press.

Lerena, C. (1986) *Escuela, ideología y clases sociales en España*. Barcelona: Ariel.

Sarup, M. (1984) *Marxism and Education*. London: Routledge and Kegan Paul.

Sharp, R. (1988) *Conocimiento, ideología y política educativa*. Madrid: Akal.

Sharp, R. & Green, A. (1975) *Education and Social Control*. London: Routledge and Kegan Paul.

IV. LA NOVA SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

11. L'aparició de la nova sociologia de l'educació: l'obertura de la caixa negra.
 - a) Els principis de la nova sociologia de l'educació britànica i la crítica al funcionalisme. La sociologia de l'educació com a sociologia del coneixement. Tems d'estudi i investigació a la NSE.
 - b) La construcció social de l'aula. Les conseqüències d'obrir la caixa negra: el *blaming the victim*.
12. Etnografia i sociologia de l'educació: la teoria de l'etiquetatge i la seva influència en la investigació educativa.
 - a) Els processos d'estigmatització. La interacció a l'aula i la construcció de l'èxit i el fracàs escolar.
 - b) El protagonisme dels actors. Els processos de negociació a l'aula. Les estratègies del professorat: adaptació i resistència.
 - c) La importància i l'auge de les metodologies qualitatives. L'etnografia aplicada a l'educació: els límits sociològics de la descripció. La qüestió de l'enllaç macro-micro.
13. La teoria de les resistències educatives.
 - a) La producció cultural com a mediació del procés de reproducció o com a interrupció. La creativitat dels actors socials: formes culturals alternatives.

- b) L'estudi de Willis. El caràcter contradictori de les resistències: erosió i reproducció social.
- c) Problemes d'identificació de les resistències. Propostes teòriques.
- d) La resistència com a contrahegemonia. Les contradiccions materials i ideològiques i llurs conseqüències sobre la pedagogia crítica. El professorat com a intel·lectual transformatiu: potencialitats i limitacions.

BIBLIOGRAFIA Bàsica:

Ayuste, A. et al. (1994) *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Graó (1 a parte).

Fdez. Enguita, M. (1989) "El rechazo escolar: ¿alternativa o trampa escolar?" en Ortega, F. et al. (Ed.) *Manual de sociología de la educación*. Madrid: Visor.

Giroux, H.A. (1990) *Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Barcelona: Paidós-MEC, Caps. 9 y 12.

Giroux, H.A. & Flecha, R. (1992) *Igualdad educativa y diferencia cultural*. Barcelona: El Roure. Cap. 3.

Rist, R.G. (1990) "Sobre la comprensión del proceso de escolarización. Aportaciones de la teoría del etiquetaje" en *Educación y sociedad*, vol. 9.

Sarup, M. (1984) "Las perspectivas interaccionista y marxista en la sociología de la educación: una introducción" en *Revista de educación* nº 275.

Willis, P. (1986) "Producción cultural y teorías de la reproducción" en *Educación y sociedad*, vol. 5.

Willis, P. (1988) *Aprendiendo a trabajar*. Madrid: Akal.

Woods, P. (1986) *La escuela por dentro. La etnografía en la investigación educativa*. Barcelona: Paidós-MEC, Cap.1.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

Aggleton, P. (1987) *Rebels Without a Cause? Middle Class Youth and the Transition from School to Work*. Barcombe: Falmer Press.

Apple, M.W. (1989) *Maestros y textos. Una economía política de las relaciones de clase y sexo en educación*. Barcelona: Paidós-MEC.

Arnot, M. & Whitty, G. (1982) "From Reproduction to Transformation: recent radical perspectives on the curriculum from USA" en *British Journal of Sociology of Education*. Vol. 3 (1).

Ball, S.J. (1989) *La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar*. Barcelona: Paidós-MEC.

Burgess, R.G.(1985) *Strategies of Educational Research: Qualitative Methods*. London & Philadelphia: Falmer Press.

Feito, R.(1990) *Nacidos para perder. Un análisis sociológico del rechazo y del abandono escolares*. Madrid: CIDE.

Freire, P. (1990) *La naturaleza política de la educación. Cultura, poder y liberación*. Barcelona: Paidós-MEC.

Freire, P. (1970) *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI.

Giroux, H.A. (1983) *Theory and Resistance in Education. A Pedagogy for the Opposition*. New York: Bergin & Garvey.

Lawn, M. & Ozga, J. (1988) "¿Trabajador de la enseñanza? Nueva valoración de los profesores" en *Revista de educación*, vol. (285).

Hammersley, M. & Atkinson, P. (1983) *Ethnography: Principles in Practice*. London: RKP.

Hargreaves, A. (1982) "Resistance and Relative Autonomy Theories: Problems of Distortion and Incoherence in Recent marxist Analyses of Education" en *British Journal of Sociology of Education*. Vol. 3 (2).

Keddie, N. (1971) "Classroom Knowledge" en Young M.F.D. (ed.) *Knowledge and Control*. London: Collier MacMillan.

Rosenthal, R. & Jacobson, L.F.(1985) "Pigmalion en clase" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Sultana, R.G. (1989) " Transition Education, Atudent Contestation and the Production of Meaning: Possibilities and limitaions of Resistance Theories." En *British Journal of Sociology of Education*. Vol. 10 (3).

Viegas Fernandes, J. (1988) "From the Theories of Social and Cultural Reproductiion to the Theory of Resistance" en *British Journal of Sociology of Education*. Vol. 9 (2).

Young, M.F.D. (1971) *knowledge and Control. New Directions for the Sociology of Education*. London: Collier MacMillan.

V. ALTRES FORMES DE DESIGUALTAT EN EL SISTEMA EDUCATIU.

14. Les desigualtats de gènere: el sexisme a l'ensenyament.
 - a) Les formes de discriminació de gènere. Anàlisi històrica.
 - b) L'ensenyament com a treball femení: sociologia d'una semiprofessió.
 - c) Les formes de transmissió del sexisme a l'escola. Currículum explícit i ocult.
 - d) Desigualtat sexual i diferència cultural. Els gèneres com a formes culturals.
15. Les desigualtats territorials: escola urbana i escola rural.

- a) El problema de l'escola rural: diferències d'accés i diferències culturals. La marginació de l'escola rural.
- b) Política de concentració i desconcentració escolar en les àrees rurals. La desaparició d'un model d'escola.

16. Les desigualtats culturals: llengua i cultura.

- a) La discriminació específicament cultural: llengua, cultura i identitat. La diversitat ètnica, cultural i lingüística en una institució d'uniformització cultural.
- b) Educació escolar i bilingüisme. Els programes d'immersió lingüística: models. El cas específic de Catalunya.
- c) El tractament de la diversitat cultural: entre l'assimilacionisme i l'educació intercultural.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Acker, S. (1994) *Género y educación. Reflexiones sociológicas sobre mujeres, enseñanza y feminismo*. Madrid: Narcea. Parte 2.

Argelaguet, J. (1998) "Modelos de política lingüística", en Gomà, R. i Subirats, J. (eds.) *Políticas públicas en España*. Barcelona: Ariel.

Bonal, X. (1994) *El professorat com agent de canvi. Una avaluació sociològica a partir d'una experiència de recerca-acció en coeducació*. Tesis Doctoral, Depr. De Sociologia, UAB. Cap. 2.

Juliano, D. (1993) *Educación intercultural*. Madrid: Eudema.

Rotger, J.M. (1987) "Consideraciones sociológicas acerca de los enseñantes, la escuela y el problema lingüístico en Cataluña" en Lerena, C. (ed.) *Educación y sociología en España*. Madrid: Akal.

Subirats, M. (1985) "Niños y niñas en la escuela: una exploración de los códigos de género actuales" en *Educación y sociedad vol. (4)*.

Subirats, M. (1987) "Escuela y medio rural: una relación problemática" en Lerena, C. (ed.) *Educación y sociología en España*. Madrid: Akal.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

Arnot, M. (1980) "Socio-cultural Reproduction and Women's Education" en Deem, R. (ed.) *Schooling for Women's Work*. London: Routledge & Kegan Paul.

Arnot, M. & Weiner, G. (1987) *Gender and the Politics of Schooling*. Londres: Hutchinson.

Arnot, M. & Weiner, G. (1987) *Gender Under Scrutiny*. Londres: Hutchinson.

Delamont, S. (1980) *Sex Roles and the School*. London: Methuen.